Zdraví, nemoci a výživa v rozvojových zemích

Kateřina Gabrielová, MSc

Člověk v tísni

Zdraví

- Světová zdravotnická organizace (WHO) **chápe zdraví, ne jen jako absenci nemoci nebo vady, ale jako celkový fyzický, duševní a sociální blahobyt jedince**

- Zdraví je klíčovým předpokladem pro příznivý sociální, ekonomický i kulturní vývoj jedinců a zároveň úspěšného a udržitelného rozvoje zemí.

Faktory ovlivňující zdraví

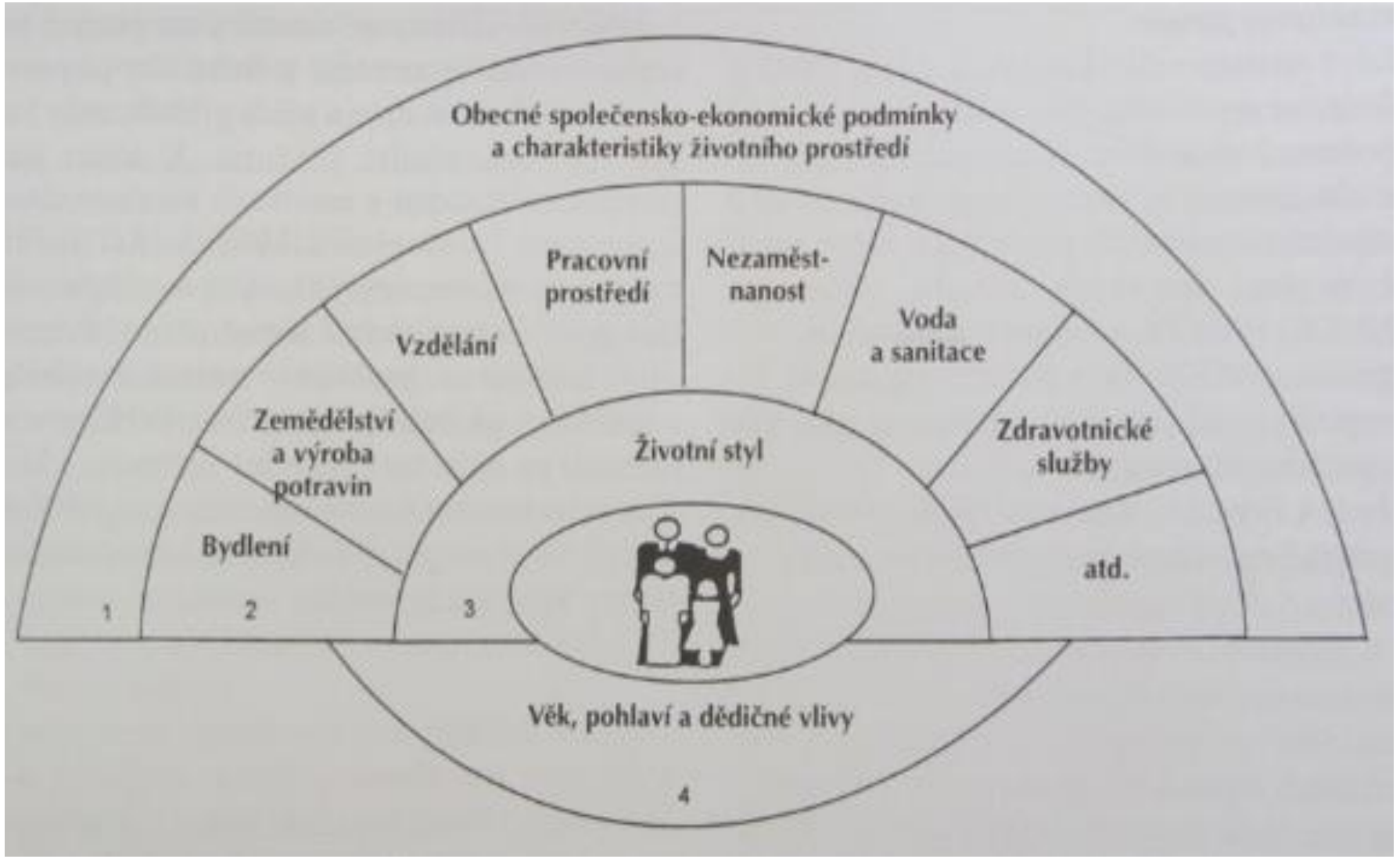

Faktory ovlivňující zdraví obyvatel rozvojových zemí

- Nedostatek nezávadné pitné vody, hygienických zařízení a špatné hygienické návyky zabíjí ročně téměř 1, 7 milionů lidí (způsobují průjmy, podvýživu, infekce)
- Nedostatek a špatná dostupnost kvalitních zdravotních center (špatná infrastruktura, nedostatek finančních prostředků, velká vzdálenost)
- Nedostatek léků, potřebného vybavení a kvalifikovaných lékařů
- Chybějící elektřina a možnost využití nejrůznějších přístrojů
- Tradice a předsudky, využívání tradiční medicíny

Faktory ovlivňující zdraví obyvatel rozvojových zemí

- Nedostatek informací obecně, nízká úroveň vzdělání lidí (zdravotní gramotnost)
- Životní prostředí – znečištění ovzduší způsobené dopravními prostředky, průmyslem a výrobou energie zabíjí ročně zhruba 800 000 lidí
- Používání tuhých paliv při domácím vaření a ohřevu - každoročně zabíjí 1,6 milionu lidí kvůli onemocněním dýchacích cest
- Dopady klimatických změn - včetně extrémních povětrnostních událostí, změněných typů chorob a vlivů na zemědělskou produkci - odhadují, že způsobují více než 150 000 úmrtí ročně

Nemoci a statistiky (rozvojové země)

- Malárie zabíjí více než 1,2 milionu lidí ročně, většinou africké děti do pěti let. Špatně navržené zavlažovací a vodní systémy, nedostatečné bydlení, špatná likvidace odpadu a skladování vody, odlesňování a ztráta biologické rozmanitosti mohou přispět k nejčastějším onemocněním přenášeným vektory, včetně malárie a dengue
- Ročně umírá 6,6 milionů dětí do věku 5 let – často v důsledku podvýživy nebo průjmových onemocnění
- Podvýživa způsobuje téměř polovinu všech dětských úmrtí v rozvojových zemích
- Mateřská úmrtnost v zemích JV Asie a subsaharské Afriky je stále 14krát vyšší než v zemích rozvinutých
- Na světě dnes žije více než 33 milionů HIV pozitivních lidí, z nichž až dvě třetiny v subsaharské Africe

POSTE DE SANTE
C.S KISHINJI
POST

unicef
Zinc

Jour
Day
Día
2
18 - 35 kg
(6 - 13 ans/years/años/años)
maphar - Maroc/Marruecos
SANOFI
maphar - Morocco/Marrocos

Člověk v tísni a zdraví – kde pracujeme

Na co se zaměřujeme

- Dětská úmrtnost v důsledku nemocí v kojeneckém věku a podvýživy
- Podvýživa obecně – u dětí i dospělých
- Úmrtnost matek při porodu
- Špatná kvalita a nedostatek zdravotních center
- Nedostatek odborného personálu
- Omezený přístup k informacím
- Špatné hygienické návyky a přístup k hygienickým zařízením

Intervence

- Zlepšování kvality zdravotních center – základní vybavení, nástroje, porodní stoly, nejzákladnější pomůcky a léky
- Školení zdravotního personálu, jak odborně poskytovat kvalitní péči a jak poskytovat informace pacientům
- Osvěta v oblasti správných hygienických a stravovacích návyků a péče o matky a novorozence (řešení podvýživy a jak jí předcházet) včetně stavění záchodů
- Využívání technologií (mHealth)

Federal Democratic Republic of Ethiopia
Pharmaceuticals Fund and Supply Agency(PFSA)
Tender No. PFSA6/DT/RCC 2014/HIV-RTK/11/14
Please refer instructions for use
30x1x24
Ipca Laboratories Ltd.
Shot™ IX

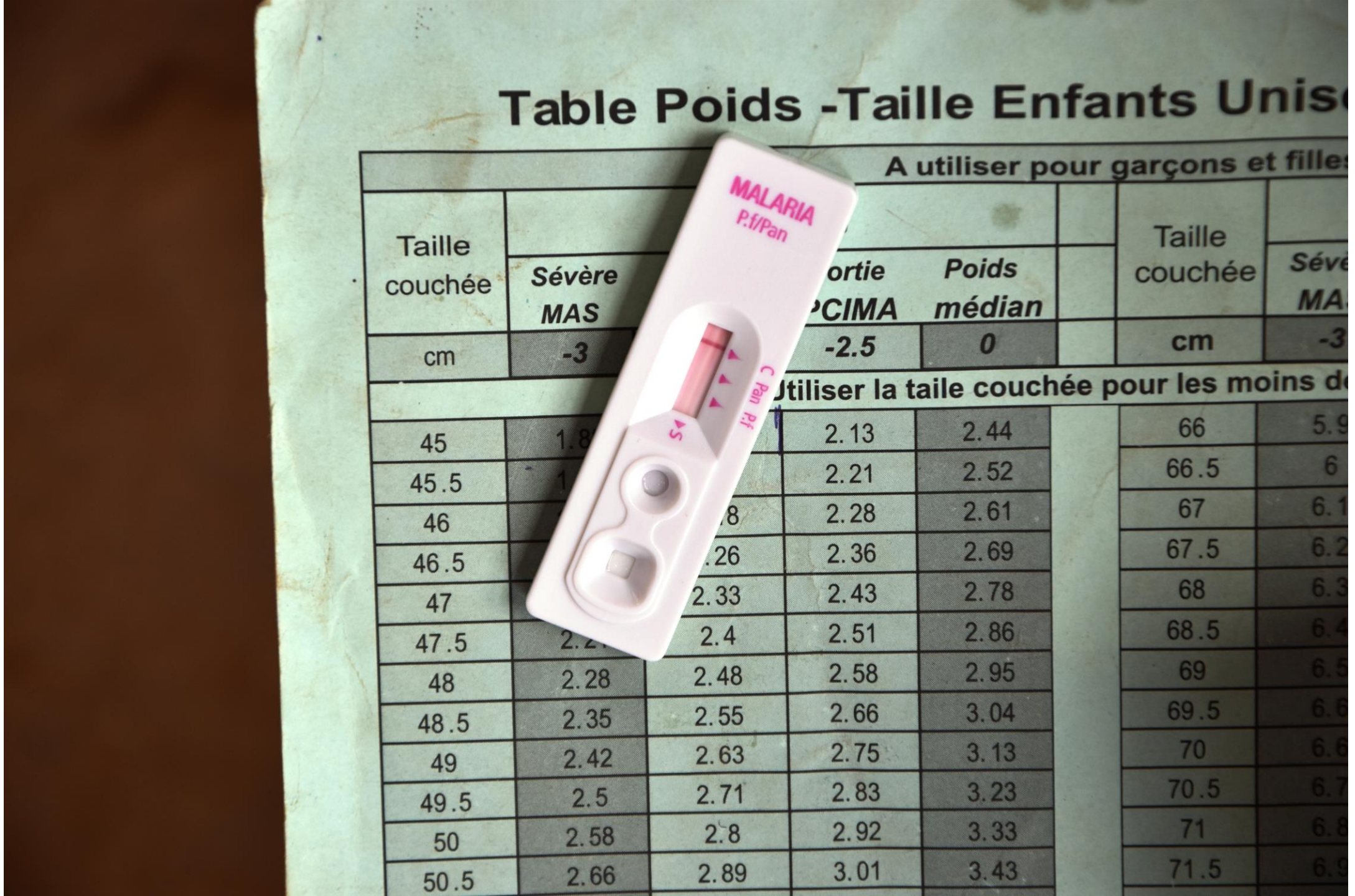
Table Poids -Taille Enfants Unis
A utiliser pour garçons et fille
Taille couchée
Sévère MAS
ortie PCIMA
Poids médian
Taille couchée
Séve MA
cm
-3
-2.5
0
cm
-3
Utiliser la taile couchée pour les moins d
45 1.8 2.13 2.44 66 5.9
45.5 1 2.21 2.52 66.5 6
46 8 2.28 2.61 67 6.1
46.5 .26 2.36 2.69 67.5 6.2
47 2.33 2.43 2.78 68 6.3
47.5 2.2 2.4 2.51 2.86 68.5 6.4
48 2.28 2.48 2.58 2.95 69 6.5
48.5 2.35 2.55 2.66 3.04 69.5 6.6
49 2.42 2.63 2.75 3.13 70 6.6
49.5 2.5 2.71 2.83 3.23 70.5 6.7
50 2.58 2.8 2.92 3.33 71 6.8
50.5 2.66 2.89 3.01 3.43 71.5 6.9
MALARIA
P.f/Pan
S
C Pan Pf

ការប្រព្រឹត្តល្អ
ការប្រព្រឹត្តមិនល្អ
CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION

When should you wash your hands?
U-90

ሚዳ ላይ ላስመጸዳዳት
ለራሴ ቃል ገብቻለሁ!
እናንተስ!!
ደረጃዉን የጠበቀ መጸዳጃ ቤት በመገንባቴ እኮራለሁ!
CONCERN
worldwide
International
Corps

Podvýživa – 3 hlavní typy

- **Akutní podvýživa** nastává při rychlejším úbytku váhy, kdy tělo začne spotřebovávat vlastní tkáně a chřadne. Vyskytuje se nejvíce v obdobích nedostatku jídla (například v měsících před sklizní), při onemocněních či katastrofách
- **Chronická podvýživa** je důsledkem dlouhodobého nedostatku tělem dobře využitých živin. Tento stav omezuje kognitivní a fyzický vývoj dětí. Vyskytuje se nejvíce v Indii a subsaharské Africe
- **Nedostatek minerálů a vitamínů (skrytá podvýživa)** jako je například železo, jód či vitamín A je nejrozšířenější formou podvýživy. Postihuje více než 2 miliardy lidí v chudších i ekonomicky vyspělých zemích, včetně České republiky. Tato forma podvýživy je způsobena primárně málo pestrou stravou a nemocemi

Příčiny

- Nedostatek nebo špatná zdravotní péče - dostupnost dobrého poradenství, vitaminových doplňků a další péče během těhotenství a mateřství
- Nedostatečná péče rodičů – příliš krátké kojení, jeho zbytečné nahrazování umělou výživou či málo časté prohlídky u lékařů
- Nedostatek potravin a především variabilita potravy (jídelníček chudý na bílkoviny, minerály, vitamíny, stopové prvky)
- Špatné hygienické návyky, nedostatek sanitačních zařízení a pitné vody vede k přenosu škodlivých baterií a parazitů a následně k průjmovým a dalším onemocněním, která dětem ubírají či znemožňují dobré využívání snězených živin

Symptomy a dopady podvýživy

- Podvýživa je hlavní příčinou nemocnosti dětí v rozvojových zemích – oslabuje jejich imunitní systém a činí je více náchylné k nebezpečným nemocem
- Především v prvních 1,000 dnech dítěte nevratně omezuje fyzický a kognitivní rozvoj organismu – podvyživené děti jsou menšího vzrůstu (stunting) a mají na svůj věk nižší váhu (wasting)
- Hlavní symptomy – úbytek váhy nebo naopak otoky břich a končetin, anémie, ztráta energie a soustředění, kožní problémy, suchost kůže, změna pigmentace
- Každý rok umírá na podvýživu 2,6 milionů dětí a podvýživa patří mezi hlavní příčiny dětské mortality ve světě

Výskyt dopadů podvýživy na růst dětí do 5 let (stunting)

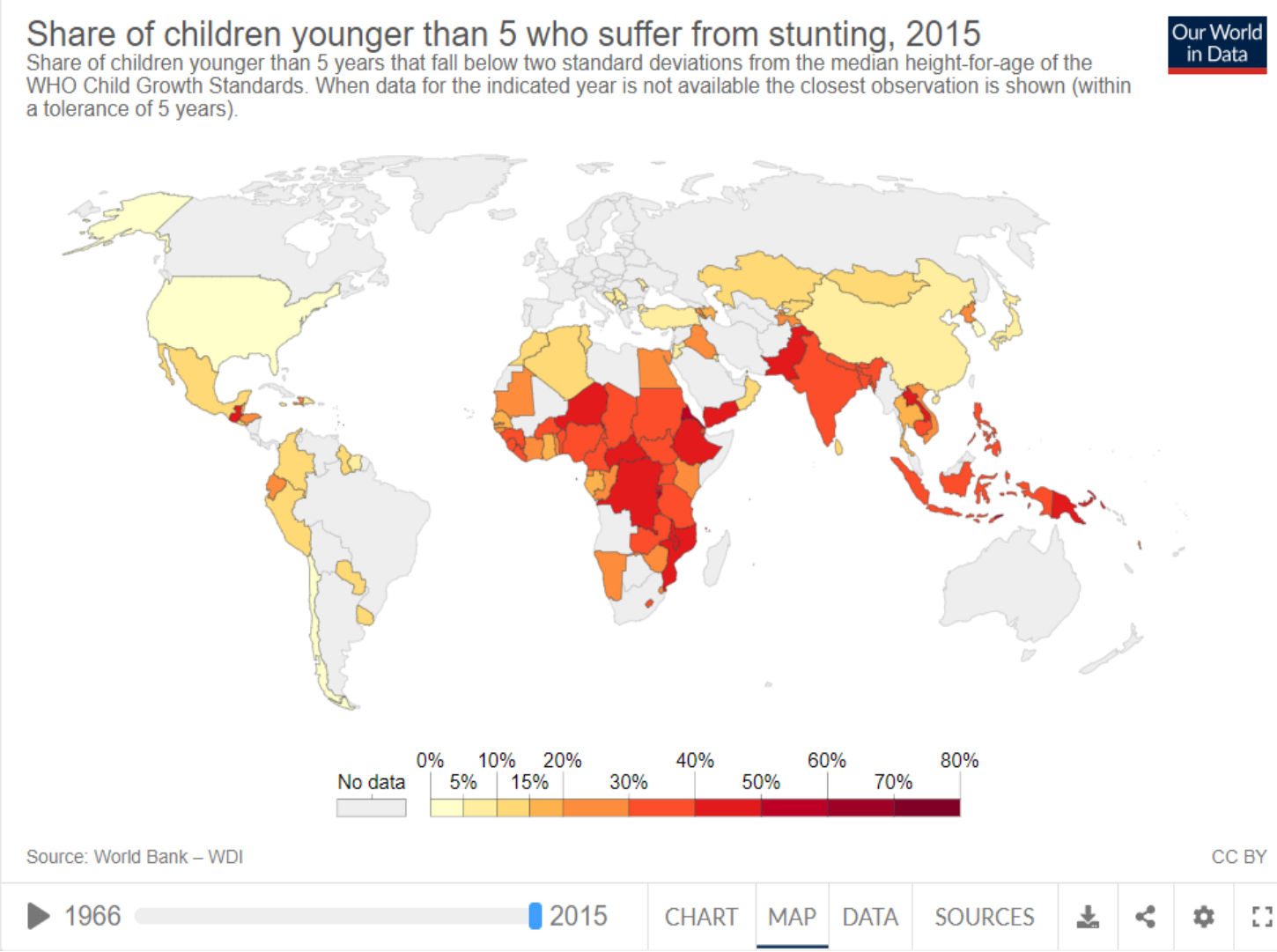

Výskyt dopadů podvýživy na váhu dětí do 5 let (wasting)

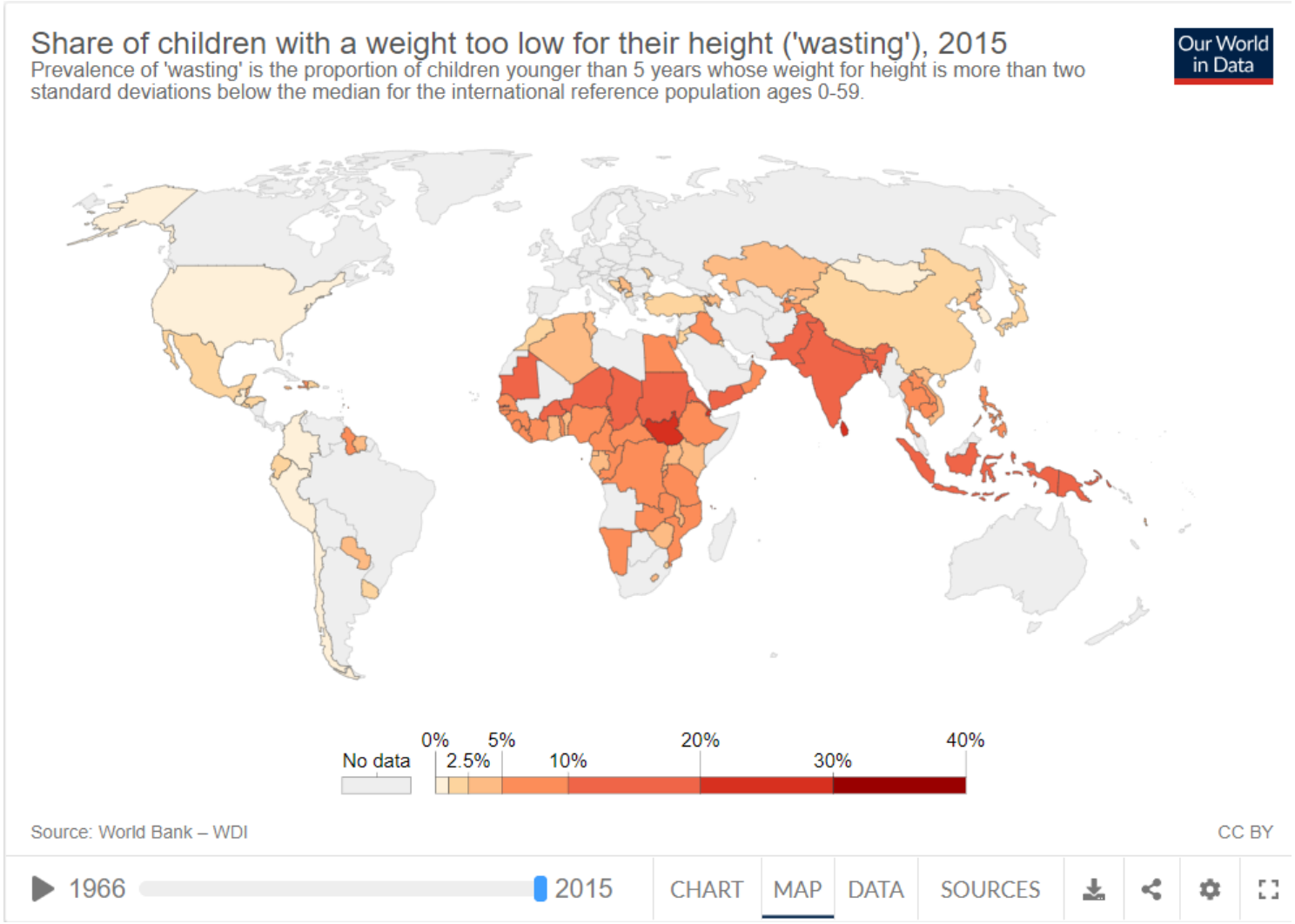

Les Graphiques de Suivi
de la Vaccination

Dlouhodobé dopady podvýživy

- Podvýživa prokazatelně omezuje rozvoj dětského mozku a snižuje IQ, podvyživené děti pak často ukončují své vzdělání dříve a s horšími výsledky
- V dospělosti hůře hledají práci a tak dosahují nižších výdělků
- Ženy, které byly v dětství chronicky podvyživené, porodí bezmála dvakrát více dětí a mají vyšší riziko potratu, ale i předpoklady k tomu, že porodí podvyživené dítě
- Negativní dopady podvýživy podle odhadů Světové banky omezují ekonomický růst zemí o 2-3% ročně – což je podstatně horší než dopady poslední globální finanční krize

Řešení

- **Při řešení podvýživy je zcela nejzásadnější mít na paměti, že ji způsobuje několik různých faktorů a nemůže být proto vyřešena například jen zdravotní pomocí.**
- **Podvýživu je realistické dlouhodobě snížit pouze skrze multi-sektorový přístup, který dokáže zároveň řešit její rozdílné příčiny**

Multi – sektorový přístup k řešení podvýživy

- Obnova zdravotních center a školení zdravotního personálu v tom, jak podvýživě předcházet a jak ji léčit
- Zajišťování potřebných léků a vybavení
- Osvěta matek a rodičů, jak se správně start o sebe i dítě (v těhotenství i po porodu) - Podávání vitamínových doplňků během těhotenství a mateřství, výhradní kojení aspoň po dobu 6 měsíců, potírání škodlivých tradic a zvyků
- Osvěta v oblasti správných hygienických a stravovacích návyků – pestré nutričně vyvážené jídlo, mytí rukou, stavba nezávadných záchodů
- V oblasti zemědělství - zlepšování zemědělských postupů a praktik
- Představování alternativních zdrojů obživy (morčata) a nových plodin
- Osvětě v komunitách, jak podvýživu včas rozpoznat a jak ji následně řešit

ព្រឹត្តិការណ៍
អាហារូបត្តម្ភ
ក្នុងសហគមន៍
សូមស្វាគមន៍!
សូមអរគុណសម្រាប់ការ
ចូលរួម!
CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION
CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION

PEOPLE IN NEED
CZECH REPUBLIC
UPWD
CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION
Diagram Courtesy of
FAO Cambodia
(EUFF Project –
2011)

Chcete se dozvědět více?

- www.clovekvtisni.cz
- https://www.facebook.com/clovekvtisni
- https://www.instagram.com/Clovek_v_tisni/
- https://twitter.com/CLOVEKVTISNI/
- https://www.youtube.com/peopleinneed

Děkuji za pozornost

Kateřina Gabrielová, MSc.

katerina.gabrielova@clovekvtisni.cz